

DOI: 10.11649/sfps.2015.023

Joanna Satoła-Staśkowiak
(Instytut Slawistyki PAN w Warszawie)

Rec.: Julia Mazurkiewicz-Sułkowska, *Słowiańska terminologia techniczna na materiale polskim, rosyjskim i bułgarskim*,
Warszawa: Wydawnictwo UŁ, Łódź 2014, ss. 304

Recenzowana monografia w całości jest poświęcona analizie konfrontatywnej terminologii technicznej w trzech językach słowiańskich, z których każdy jest przedstawicielem innej, historycznej podgrupy słowiańskiej. Mamy zatem reprezentanta zachodniej grupy – język polski, przedstawiciela wschodniej grupy słowiańskiej – język rosyjski i członka południowej grupy – język bułgarski. Niewątpliwie tak celowo dobrane przez Autorkę języki dają możliwość szerszej i kompletnej analizy wybranego materiału terminologicznego, a o jej wyjątkowej wartości świadczy fakt, że nie istniały dotychczas współczesne opracowania, które konfrontowałyby terminologię techniczną wybranych przez Autorkę języków. Brak odpowiednich jednostek we współczesnych słownikach jedno-, dwu- i wielojęzycznych podkreśla jedynie ogromny wkład naukowy przygotowanej pracy.

Szczególna także wartość pracy Julii Mazurkiewicz-Sułkowskiej polega na stworzeniu pierwszego *Polsko-rosyjsko-bułgarskiego słownika* z zakresu budowy i eksploatacji maszyn, zawierającego aż 12 653 terminy w trzech językach.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 PL License (creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. © The Author(s) 2015.

Publisher: Institute of Slavic Studies, PAS & The Slavic Foundation
[Wydawca: Instytut Slawistyki PAN & Fundacja Slawistyczna]

Autorka, zauważając dotychczasowy brak pozycji badających relację między pojęciem technicznym a jego realizacjami terminologicznymi w różnych językach pokrewnych i fakt, że terminologia techniczna zazwyczaj pozostaje poza polem zainteresowań językoznawców, od których wymagana jest również rzetelna wiedza techniczna, podjęła niełatwe zadanie i zakończyła je sukcesem.

Zaproponowała Autorka kompletny opis terminologii z konkretnej dziedziny techniki – z dziedziny budowy i eksploatacji maszyn. Julia Mazurkiewicz-Sułkowska wyszła z właściwego założenia, że „rzetelne badania powinny opierać się na szczegółowej analizie konkretnego leksykonu terminologicznego, a nie na opisie chaotycznie wybranych jednostek terminologicznych z zakresu całego słownictwa technicznego” (Mazurkiewicz-Sułkowska, 2014, s. 7).

Recenzowana monografia zbudowana jest ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, słownika i bibliografii. Na jednej z pierwszych stron Autorka konsekwentnie i przekonująco wyjaśnia szereg ważnych problemów i powodów, dla których zajęła się wybranym tematem. W rozdziale pierwszym zatytułowanym „Teoretyczne podstawy pracy terminologicznej” proponuje własne założenia teoretyczne i metodologiczne, które mają na celu uwzględnienie płaszczyzny zarówno semantycznej, jak i strukturalnej badanych terminów.

Rozdział drugi pod tytułem „Podstawowe typy strukturalne terminów technicznych” ilustruje omawiane terminy wraz z ich analizą. Wydziela Autorka terminy jednoczłonowe, dwuczłonowe, trójczłonowe oraz cztero-, pięcio- i sześcioczłonowe. Odwołuje się do podstawy materiałowej i wskazuje wyjątkową popularność we wszystkich konfrontowanych językach terminologii dwuczłonowej, która według badań Julii Mazurkiewicz-Sułkowskiej stanowi aż ok. 75% całego zbioru terminów.

W rozdziale trzecim, zatytułowanym „Ekwonimia jako właściwość leksykonów technicznych”, Julia Mazurkiewicz-Sułkowska, powołując się na fakt, że (wbrew zasadzie jednomianowości) liczba pojęć i liczba terminów dla każdego z badanych języków nie odpowiadają sobie nawzajem, decyduje się na próbę ustalenia źródeł dysproporcji między liczebnością pojęć a liczebnością jednostek terminologicznych w poszczególnych, konfrontowanych w monografii, językach. W sytuacji, gdy niektóre jednostki odpowiadają tej samej definicji, można uznać, że dysproporcja ta jest wynikiem ekwonimii, czyli pełnej zbieżności znaczeniowej kilku terminów. Podczas analizy wyodrębniła Autorka podstawowe źródła ekwonimii, takie jak: 1) jednostka narodowa / internacjonalizm, 2) jednostka analityczna / jednostka syntetyczna, 3) dublety

wynikające z różnic morfologicznych, 4) dublety składniowe. Przebadany w rozdziale trzecim materiał wyraźnie pokazuje, że internacjonalizmy są dużo bardziej rozpowszechnione w języku rosyjskim i bułgarskim. Język polski charakteryzuje większa frekwencja rodzimej leksyki konwencjonalnej i nieco większa wstrzemięźliwość względem zapożyczeń, np. ros. *регулирующий дроссель* – pl. *przepustnica regulacyjna* – bg. *регулиращ дросел* (Mazurkiewicz-Sułkowska, 2014, s. 69). Taki stan rzeczy potwierdzają badania nad polskimi, bułgarskimi i rosyjskimi neologizmami (por. Satoła-Staśkowiak, 2013).

W rozdziale czwartym nazwanym przez Autorkę „Metafory leksykalne w terminologii technicznej” poza omówionymi tematami, takimi jak źródła metaforyzacji czy metaforyzacja będąca źródłem rodzimej nominacji, autorska analiza metafor leksykalnych pozwala Mazurkiewicz-Sułkowskiej zauważyć, że trzy konfrontowane języki korzystają z tych samych źródeł metaforyzacji, jednak prowadzone przez nią badania na poziomie poszczególnych pojęć pozwoliły na konkluzję, że źródła te najczęściej są wykorzystywane do nominacji pojęć odmiennych.

Monografia Julii Mazurkiewicz-Sułkowskiej wypełnia lukę wynikającą z braku konfrontatywnych opracowań słowiańskiej terminologii technicznej. Na szczególną pochwałę zasługuje zaproponowana w monografii metodologia – analiza konkretnego leksykonu terminologicznego, a nie, jak zauważa sama Autorka, przypadkowo wybranych jednostek ogólnotechnicznych, pozwoliła na konsekwentny opis całego zbioru. Wybrana przez Julię Mazurkiewicz-Sułkowską metoda (od pojęcia technicznego, przez definicję, do odpowiednich jednostek terminologicznych) pozwoliła na zilustrowanie podstawowych sposobów leksykalizacji pojęć technicznych, a także na wykupienie podobieństw i różnic w zakresie nominacji poszczególnych pojęć w językach pokrewnych. Z całą pewnością jej praca posłuży za podstawę nie tylko teoretycznych badań nad terminologią techniczną oraz dla kolejnych badań konfrontatywnych, uzupełni braki związane szczególnie z ewidencjonowaniem polskiej i bułgarskiej terminologii technicznej, a także wesprze badania nad najnowszą specjalistyczną leksyką polską i bułgarską, posłuży w konkretnych przypadkach jako źródło materiałowe, np. w pracach zespołu z Instytutu Sławistyki PAN nad drugim zeszytem *Współczesnego słownika bułgarsko-polskiego*.

Przedstawiona tu pozycja jest zatem cennym źródłem informacji naukowej dla kolejnych językoznawczych badań konfrontatywnych.

Bibliografia

- Mazurkiewicz-Sułkowska, J. (2014). *Słowiańska terminologia techniczna (na materiale polskim, rosyjskim i bułgarskim)*. Łódź: Wydawnictwo UŁ.
- Satoła-Staškowiak, J. & Koseska-Toszeva, V. (2014). *Współczesny słownik bułgarsko-polski*. Warszawa: Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy.
- Satoła-Staškowiak J., (2013). Contemporary contrastive studies of Polish, Bulgarian and Russian neologisms versus language corpora. *Cognitive Studies/Études Cognitives*, 13, 143–160.

Keywords: review; technical terminology; contrastive study of Slavic languages; internationalisms; Polish language; Bulgarian language; Russian language

Słowa kluczowe: recenzja; terminologia techniczna; badania konfrontatywne języków słowiańskich; internacjonalizmy; język polski; język bułgarski; język rosyjski

Joanna Satoła-Staškowiak, Institute of Slavic Studies of the Polish Academy of Sciences, Warsaw
Correspondence: joannasat@op.pl

The work has been prepared at author's own expense.

Competing interests: No competing interests have been declared.